

Sammendrag:

Håndverkertransporter i by: Volum- og strukturestimater

TØI rapport 1336/2014

Forfatter(e): Jon Martin Denstadli, Liva Vågane, Asbjørn Willy Wetbal
Oslo 2014 37 sider

Små godsbiler vokser i antall, og denne bilgruppen har fått en stadig større betydning for gods- og varetransporten de senere årene. Det er ventet fortsatt økning i antallet små godsbiler, og særlig i de store byene. En vesentlig andel av disse bilene er knyttet til håndverkertransporter. Våre estimater viser at håndverkertransporter utgjør 11 prosent av passeringene over bomsnittene i Oslo på en gjennomsnittlig hverdag (mandag til fredag), i alt drøyt 50 000 turer. For Bergen er det beregnet at håndverkertransportene utgjør 15 prosent av passeringene over bomsnittene (ca. 24 000 turer), og for Trondheim fem prosent (7 600 turer).

Bakgrunn

Denne rapporten dokumenterer resultater fra arbeidspakke 2 i prosjektet «Innovating for more efficient and sustainable transportation among Norwegian craftsmen» (CRAFTTRANS). Formålet med arbeidspakke 2 har vært å (i) estimere volumet på håndverkertransporten i Bergen, Oslo og Trondheim, og (ii) beskrive strukturen i transporten som gjennomføres av håndverker- og servicebiler i disse byene.

Det er generelt lite kunnskap om håndverkertransporter, til tross for at disse sannsynligvis utgjør en betydelig andel av trafikken, spesielt på hverdagene mandag-fredag. Data fra Kjøretøyregisteret viser at små varebiler vokser i antall, og bilgruppen har de siste årene fått større betydning for gods- og varetransporten. En vesentlig andel av disse bilene er knyttet til transport av håndverkere og utstyr. Det er ventet fortsatt økning i antallet små varebiler, og særlig i de store byene.

Det er behov for mer kunnskap om hvor stor betydning håndverkertransporten har for trafikken i de store byene. Håndverkerne bidrar til økt trafikk, samtidig som trafikk skaper utfordringer for utøvelsen av yrket deres.

Om undersøkelsen

For å beskrive strukturen i transporten som gjennomføres av håndverker- og servicebiler i Oslo, Bergen og Trondheim, benyttes data fra Statistisk sentralbyrås (SSB) undersøkelse «Transport med små godsbiler». Undersøkelsen omfatter strukturdata for all transport med små godsbiler i Norge. Håndverker- og servicebiler er registrert som en egen kategori og kan analyseres spesielt. Dataene er basert på en utvalgsundersøkelse gjennomført i 2008. Vi legger til grunn at strukturen i transporten som håndverker-/servicebiler gjennomfører ikke har endret seg på disse fem årene.

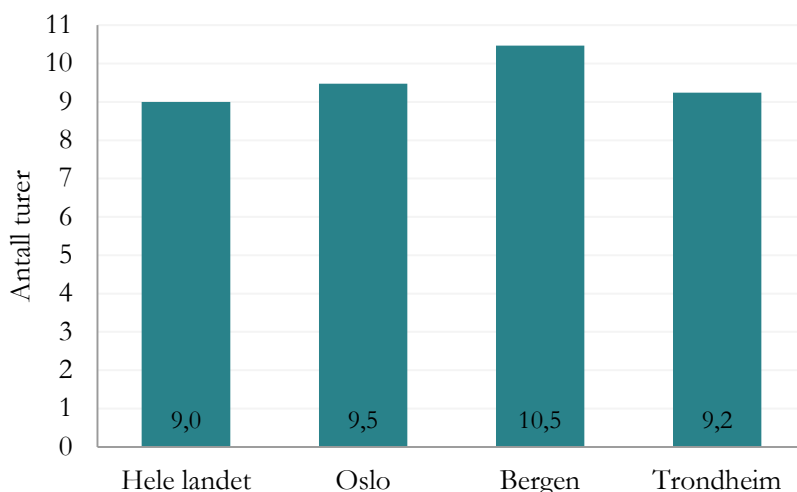
For å gi estimater på volumet av håndverkertransporter sett opp mot andre typer kjøring, benyttes data fra Q-Free om passeringer over bomsnittene. Det er tatt ut data for uke 36 i september 2013. I disse dataene er det mulig å skille mellom privat- og firmabiler, men ikke håndverkerbiler spesielt. Til dette benyttes supplerende data fra Kjøretøyregisteret og Den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2013/14.

Strukturtall for håndverkertransportene

Håndverkertransporter foregår «lokal» – bare i begrenset grad krysser de fylkesgrenser. Av håndverkertransporter som startet i Oslo, gikk 80 prosent innenfor fylket (68 prosent av kjørte km) og 12 prosent til Akershus (16 prosent av kjørte km). Så godt som all kjøring med utgangspunkt i Bergen og Trondheim ble kjørt innen henholdsvis Hordaland og Sør-Trøndelag.

Den gjennomsnittlige transportlengden per tur for håndverkertransporter som starter i Oslo er 27 km, i Bergen 25 km og i Trondheim 22 km.

I gjennomsnitt utførte en håndverkerbil ni turer med last per uke (figur A). Det var liten forskjell mellom landssnittet og for turer som startet i de tre byene Oslo, Bergen og Trondheim.

Figur A: Små godsbiler. Gjennomsnittlig antall håndverkerturer med last per uke, 2008

Volum av håndverkertransporter

I henhold til våre beregninger utgjør håndverkertransporter 11 prosent av passeringene over bomsnittene i Oslo på en gjennomsnittlig hverdag (mandag til fredag), eller drøyt 50 000 turer (estimert på bakgrunn av trafikken i september 2013). En alternativ beregningsmåte er å estimere trafikken som genereres i Oslo, og se på håndverkernes andel av denne. En slik beregningsmåte gir en noe høyere andel – 16 prosent av alle bilreiser som genereres i Oslo kommune er relatert til håndverkertransporter. I alt står små godsbiler i næringstransport (håndverkertransport, distribusjonstransport og linjetransport samlet) for ca. 20 prosent av trafikken i hovedstaden.

For Bergen er det beregnet at håndverkertransportene utgjør 15 prosent av passeringene over bomsnittene på en gjennomsnittlig hverdag (alternativ beregningsmåte gir tilsvarende andel). I alt utgjør dette ca. 24 000 reiser (trafikk tall for september 2013). I alt står små godsbiler i næringstransport (håndverkertransport, distribusjonstransport og linjetransport samlet) for om lag 20 prosent av trafikken i Bergen.

Estimatene for Trondheim viser at håndverkertransporter står for fem prosent av passeringene over bomsnittene på en gjennomsnittlig hverdag, anslagsvis 7 600 turer (september 2013). Inkluderes distribusjonstransport og linjetransport, står små godsbiler i næringstransport samlet sett for 8-9 prosent av trafikken i Trondheim.

Usikkerhet i estimatene

For å estimere trafikkvolumet av håndverkertransporter har vi tatt utgangspunkt i statistikk fra Q-Free for antall bompasseringer for ulike typer kjøretøy. Fordelen med dette er at man kan telle mange steder kontinuerlig, og det gir presise tall på trafikken på de gitte bomsnittene. Ulempen er at dataene ikke gir opplysninger om håndverkerbiler spesielt.

For å estimere volumet av håndverkertransporter har vi benyttet supplerende data fra Den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2013/14, SSB undersøkelse «Transport med små godsbiler» og opplysninger fra Kjøretøyregisteret. Data fra alle disse kildene er imidlertid beheftet med usikkerhet. Dette diskuteres i avsnitt 4.2.